

ságtalanság: örködött azon a te jóságod, igazságod, tapintatod.

Igazgató Urunk, szeretett Barátunk, most, amikor el kell válnunk tőled, ne vedd e bucsut véglegesnek, hanem csak olyannak, mint amikor az ember este elválik valakitől, akivel reggel újra összetalálkozik. Te most félreállsz a munkából, de továbbra is itt maradsz közöttünk, részt veszel munkánkban, s mi örömmel s tisztelettel sietünk hozzád mindig, amikor ezt megengedni szives leszel. Mert nem szakadhat el tőlünk az, akinek szelleme, cselekedetei, lelke itt él közöttünk, e falak között s akire továbbra is úgy tekintünk fel, mint vezetőnkre, példaképünkre, igazgatónkra!

Adjon a jó Isten neked, kedves Barátom, sok-sok egészségben eltöltendő évet s a jól megérdemelt munka utáni édes pihenést a te jutalmazásodra s a mi örömünkre!

Az iskolát elhagyó gyermekeknek

Kedves Gyermekeim!

Péter-Pál napja nagy ünnep a magyar ember életében. Ezen a napon kezd Isten nevével abba a nagy munkába, amely bekoronázza egész évi fáradozását, s amely megadja számára s a mi számunkra is a mindennapi kenyeret. Amikor pedig elvégezte az aratást, s a végén, az aratóünnepen újra hálát ad a jó Istennek áldásáért, azért, hogy gazdag termést adott munkájára.

Péter-Pál ünnepe nekünk, tanulóknak és tanítóknak is ünnepünk. Ezekben a napokban fejezzük be mi is aratásunk s ezen a napon adunk hálát a jó Istennek, hogy egészséget, erőt s munkakedvet adott, amivel tíz hónapon át munkálkodhattunk lelkünk s testünk kiművelésére.

Nektek, kedves gyermekeim, kétszeres ünnep e nap, mert ezen ünnepélyes alkalommal vesztek bucsút attól az iskolától, amelyben éveken át szorgalmasan tanultatok, s ahonnan most kilépve, bekerültök az élet nagy iskolájába, hogy folytassátok azt a munkát, amelyet itt tanultatok, ebben a kis iskolában: a jó Istennek tetsző életet; a hazát szerető lelkes odaadást, a becsületes munkát végző kötelességtudást.

Ebből az alkalomból szeretnék hozzátok néhány szót szólani, kedves gyermekeim, már nem mint tanító a tanítványaihoz, hanem mint szülő a gyermekéhez, aki hosszú, messzi utra indul. A jó édesanya utipogácsát ad utra-valóul távozó gyermekének, most hát én is ilyen utra-valót szeretnék adni nektek, amit ha nem is ehettek meg,

de megmarad emlékezetetekben, s ha megőrzitek, biztos irányítótok lesz azon az uton is, amelyet az életben jártok.

Ti most kimentek az életbe, sokan közületek talán már holnap munkába állnak. Az emberek, akik közé most léptek, talán nem lesznek hozzátok olyan szeretettel, mint szüleitek, vagy nevelőitek voltak, hiszen mások nehezen áldozzák fel érdekeiket a ti boldogulástokért. Talán kevesebb szeretettel, több szigorral ítélik meg majd tetteiteket s legfeljebb cserébe adnak majd némi szeretetet szeretért, örömet örömért.

Ez azonban ne ijesszen meg benneteket, kedves gyermekeim. Sok jónak és nemesnek magvát hintették el lelketekben a jó szülői kezek, amelyeket azután a mi munkánk is fejlesztett, ápolgatott. Ezeket a most már kikelt magvaeskákat nektek kell tovább gondoznotok, mert ezek fejlesztik lelketekben a tűrés, remény, kitartás, engedelmesség, udvariasság, emberszeretet s mindenekfelett a jó Istenben való hit s a haza iránti forró szeretet gyümölcsét. Tudjátok azt is, hogy ma magyarabb magyarok s embe-
rebb emberekre van szüksége szegény hazánknak, hogy beteljesüljön mindnyájunk vágya: a feltámadás!

Kivánom, hogy a jó Isten áldása kísérjen végig utatokon, s hogy ezt az áldást mindvégig megérdemeljétek. És ha olykor szenvedést mér rátok a sors, mert ez együtt jár az örömmel, boldogsággal, mint fénnel az árnyék, nappal az éjtszaka, ne csüggedjétek el, ne essetek kétségbe soha, tudjátok jól, hogy az Isten soha nem hagyja el a Benne bizókat. Ez a hit enyhítse fájdalmatokat, ez adjon erőt a csapások elviselésére, ez óvjon meg benneteket a csüggedéstől.

Szeressétek és zárjátok szivetekbe édes szüleitek drága képét, hiszen ott volt az ő körükben a ti legmelegebb fészkeitek, ahová mindig, mindenholnan vágyva-vágyik vissza az ember. Legyetek hűséges, engedelmes fiai továbbra is jó szüleiteknek, hiszen úgy sem tudjátok mással meghálálni azt a rengeteg gondot, munkát, törődést, amit értetek viseltek.

Legyetek hűséges, engedelmes gyermekei ennek a magyar hazának, amely mindnyájunknak édesanyja, amely bölcsőnk ringatta, s amely majdan koporsónkat fogadja ölébe. Földjén folyt apáink vére, s amelyhez minden szent nevet egy ezredév csatolt. S ha valamikor, úgy ma kellenek igazán derék, hazájukat mindenekfölött szerető, érte minden áldozatra kész, érte mindent, munkáját, fáradságát, még életét is feláldozni tudó magyarok. Akiben nem él a szeretet szülei és hazája, szántóföldje és minden iránt, ami magyar, annak üres a lelke, üres, kihűlt a szive, szeretni nem tud, vagy ha szeret is, azt önzésből teszi s csak addig,

amíg az neki hasznos. Ugy-e, nem feleditek el ezt soha?

Legyetek mindig igazságosak, béketűrők s ne viszo-
nozzátok az igazságtalanságot. Látjátok, gyermekeim, az
igazság mindig legyőzi a hazugságot! Vagy nem azt gon-
doltuk már, hogy trianoni rabságunkból nem lesz soha
feltámadásunk?! Nem azt hittük, hogy soha nem vir-
rad már fel a magyar igazság hajnalhasadása? És ime,
a múlt évben, Szent István esztendejében eljött végre ez
a hajnalpirkadás, felragyogott az igazság diadalmas napja
s mindazok, akik ellenünk voltak, akik bennünket husz
évig csak megalázni tudtak, most — megaláztattak s a mi
igazságunk diadalmaskodott! Az Isten nem türheti az igaz-
ságtalanságot, s ha olykor úgy látjuk is, hogy legyőzte azt
a gázság, az csak látszat, a jó Isten próbája, amelyet ha
kiállunk, ránk köszönt újra a feltámadás szent órája!

Amit hivatásotok, kötelességetek parancsol, az mindig
szent legyen előttetek. Ez lesz boldogságtok alapja. A kö-
telességtudó, szorgalmas embert mindenki szereti, meg-
biznak benne, s elősegítik boldogulását. A kötelesség tel-
jesítésével együtt jár az önmegtágadás szép erénye is. Gyak-
ran le kell mondanunk szép vágyainkról, mert azok teljese-
dése sok áldozatba, vagy mások kárára válnék. Az az em-
ber, aki nem tanulta meg a lemondást, az hamar kétségbe-
esik, elcsügged, s olyan lesz, mint a szárnyát tört madár,
lezuhan az út porába. Tudjatok parancsolni vágyaitoknak,
ne kergesetek álomképeket, akkor nem fogtok csalódní
soha.

Semmi sem olyan megnyerő, mint a mások iránt ta-
nusított gyöngéd figyelem, az udvariasság. A figyelmetlen-
ség sért, durva lélekre vall, akit senki sem szeret. Kerül-
jétek el tehát azt, hogy durva viselkedésetekért megves-
senek mások.

Ne nézzétek mindig az életet a gyomor, az arany szem-
pontjából. A pénz nem minden, a gyomor megtöltésén ki-
vül még sok mindenre szüksége van az embernek. Aki
mindig ezt keresi mindenben, az olyan, mint az agyagból
készült sonka, vagy a papirból csinált virág: a külseje
hasonlít ugyan a sonkára, vagy a virágra, de ha bele-
harapunk, egy darab sár kerül a szánkba, ha megszagol-
juk, csak papir, vagy a ragasztó szagát érezzük. Bizony,
gyermekeim, adjátok meg a testnek azt, ami a testé, de
nekünk lelkünk is van, amely szintén megköveteli a maga
táplálékát. Mi ez a táplálék? Az imádság, a jó szorakozá-
sok, a jó könyvek olvasása, a jó társaságok, a testet-lelket
üdítő kirándulások, egyszóval minden, ami nem ártalmas
sem testünkre, sem a lelkünkre.

Most azonban nem folytatom mindezt tovább, eleget
hallottátok már tőlem máskor ezeket a soha eléggé nem

ismételhető dolgokat, elkövetkezett a bucsu, az elválás pillanata.

Vigyétek magatokkal ezeket a kis pogácsákat s áldjon meg benneteket a jó Isten, hogy nemes lelkű, szorgalmas, derék, becsületes, engedelmes fiai legyetek hazánknak, öröme, büszkesége jó szüleiteknek, mindig szívesen látott vendégei iskolánknak és szülőföldeteknek!

Isten áldjon meg benneteket!

Egy vándor magunk közül

(A magyar tanító.)

*Jön, megy... Ne kérd soha, hogy merre, honnan?
Az Isten küldi: szántani a porban,
Töretlen földeken...
— És ő megyen.*

*Ruhája vedlett, mint az őszi fáé, —
És mégis szebb, mint sok gazdag királyé.
Arcán, kezén sok-sok barázda ráncá mélyül,
De ha jobban nézed, sima tóvá szépül.
Vállán tarisznya, — álomszötte jószág, —
Nem látja senki, senki, csak maga.
Szántóföldjéről ezzel jár haza,
S ezzel megyen földjére indulóban.
Tarisznya mélyén annyi, annyi jó van:
Gyémántmagok sok-sok száza, ezre, —
S elosztja mind. Magának nem jut egy se.
Mindig csak vet... csak szórja a magot,
Magának termést soh'se aratott, —
Csak egy fakó kis fejfát faragott.*

*És — csak megy, megy minden hajnalon
Barázdát vágni újabb ugaron.
Mögötte nyárnak hamvas himpora,
Előtte titkok hosszú nagy sora.
A hátán mély seb. — Élet-ostora
Irdalta rá apránként, munka közben,
Tavaszbán, őszben, téli ködben,
Ahogy a lelkek földjén szórta kincseit
Azoknak, kikről tudta: nincs nekik
Másuk, csak megnyílt, hófehér szívük,
És annak mélyin szent gyerek-hilük...*